



ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИ

СКОРОТЕЧА.

(Соузе г.)

ПЕШТА.

Неделя

6. Фебруаріа. 1844.

Год. III.

ПОЗЫВЪ КЪ РАДИОСТИ

Недай Србе Србскій Родъ

Нити буди Срблѣмъ гордъ;

Веће дужи Србску славу

Некъ поносно вынеси главу.

Верно Аманетъ чувай,

Друго име не пріймай —

Да си Србинъ свакомъ с' фали!

Мило име Ты не таи.

Гордимсе и поносимъ,

Србско име гди носимъ,

За нѣга мачъ трзай горе!

Некъ с' одъ крви прави море. —

Тко за име ліє крвъ,

Къ Народности бы ће п'рв' (ый)

Свакій дакле некъ се стара,

Немарность сву некъ обара. —

И некъ къ цѣли тече свакъ —

Да разгони съ чела мракъ ;

Да бы с' Небо разведрило,

И Намъ Сунце засійнуло.

„Да све, что годъ есть наше.“

Да не буде найлоше.“

К'о пчелище радит' айд'мо !

Къ цѣли сложно корачаймо ! —

У С.....у

Млад — — — иѣ.

ОДГОВОРЪ

Едногъ Краля Польскогъ на слово Руссоа, кое в
1751. године одъ Академіе Дижонске награду получило :
превео с' Французскога.

П. Вуичъ.

(продуженіе изъ Числа 4 1844.)

Ut ager quamvis fertilis sine cultura fructuosus
esse non potest, sic sine doctrina animus.

Сіцего-

Реченогъ Слова безименитый сочинитель
Руссо самъ дае примѣръ злоупотребленя, кое
се одъ учености и втечая чинити може, кои
предсудія у духу имаю. Удублявасе у най-
далъне вѣкове; враћа се у найвышу ста-
родревность; исцрплявасе у посмотреняма,
да бы нашао гласове, кои бы му мнѣніе
печатомъ истине потврдили; наводи сведо-
ке, кои подраньваню наука и художе-
ства пропасть Кралѣства и Царства припи-
сую; прилаже ученима мягкость и велелѣ-
пие обычне изворе найужасній размѣрица.

Али Егупеть, Греческа, Свеобщество [république] Римско, Царство Хінезско, кое
онъ за сведочбе на ползу незнанства, на
презренѣ наука и на ущербъ благонравія на-
водити усуђуесе, валяло бы да су у воспо-
минанїе свое доводили оне велезнатне Зако-
нодавце, кои су пространнымъ своимъ бле-
скомъ и мудросѹ свои закона просветили
оне велике Државе, коимъ су они првый
темель положили; оне славне Словослове,
кои су ій побѣдителномъ снагомъ свогъ вы-



спренцогъ краснорѣчія при паденію ныювомъ одъ погибели сачували: оне Філософе, оне Мудраце, кои су ученымъ своимъ книгама и нравственнымъ своимъ врlostима отечество свое осветлали, и име свое обезсмертили. —

Колику руллю сяйны примѣра не бы могао противставити маломъ числу дерзновенны спісателя, кое онъ наводи! Не бы требало друго, развѣ отворити Лѣтописе Света. Чрезъ колико неспорны доказательства, величественны споменика, бессмертны дѣла не посвѣдочава ли Повѣстница, да су науке свугди много принеле къ благополучію людій, слави Царства, побѣди врlostій?

Не не, нису изъ наука, него изъ нѣдра богатства произышла у свако доба мегкость и велелѣпіе; а богатства никадъ ни су была редовный убитакъ ученій. Вмѣсто имуїногъ Платона, вмѣсто Арістіппа, кои є у Двору пріимлѣнъ быо, колико има Філософа, кои су на кабаницу и просіячку торбу спали у собственну свою врлостьувіени, и у самоїнії своїй заборавлѣни! Колико Омира и Діогена, Епіктета и Езопа у оскудости! Учени вити волю нит' времена имаю велика добра себи скупляти и прибавляти. Они любе науку, живе у средню руку; а трудолюбивый и умѣренный животъ у тишини удалїнія провођенъ, читанїмъ и радњомъ забавлѣнъ, заиста ніе сладострастный и порочный животъ. Пріятности живота, ако и есу често плодъ художества, зато ипакъ ни су участіе художника; ови раде само за богате, а безпослени богатирцы уживаю и злоупотребляю плоде ныюве радиности.

(конацъ слѣдуе.)

СУЕТНА НАДЕЖДА.

Човекъ нѣкій неразсѣдливомъ єдномъ даде на поклонъ єданъ лонацъ меда, овай съ овимъ поклономъ воображаваючи себи велику надежду, возгордисе. У своимъ воображеніяма овако се онъ самъ съ собомъ разговарао: „Ты ћешъ, вели о..ъ, добро чу-

вати овай медъ све donde, докъ ни єданъ човекъ на свету меда неузима, и докъ здраво не поскупи — па ћешъ га, онда за скунце новце продати, а за ове новце купи ћешъ себи овце — овцы пакъ за неколико година наплодићеду се, па ћешъ ви онда продати, и за ныи ћешъ неброене новце добыти, и съ овымъ силнымъ благомъ савыдаћешъ велику кућу; кадъ и то узимашъ, оженићешъ се, — женаће ти сына родити, когъ ћешъ, ако буде честитъ, учинити великимъ човекомъ, — ако ли буде неваља, а ты ћешъ га съ овомъ батиномъ све овако преко и уздујь.“ У толикомъ силномъ мечтанію свомъ, хотећи ударити съ батиномъ неваља Сына, удари по лонцу, разбіе га, истече му савъ медъ, а съ медомъ заедно и сва надежда, којо є до садъ себи воображавао,

НРАВОУЧЕНИЕ. Суетну надежду видимо изъ ове басне, коя намъ представля неразсѣдливогъ човека; зато некъ свакій добро чува оно што има, некъ не грѣши воображаваючи себи суетне надежде ѕ будущима, као што већа часть людій ради, и некъ не држи рачунъ на оно, што є неизвѣстно. — Но некъ остане свакій поредъ оногъ, што има, и тудье некъ не пожели, — некъ одбаци сву суетну надежду, у неволи будимо непоколебими, учимо се найпре самогъ себе познати, и ако тако узрадимо, онда ћемо богати и срећни быти, нит' ћемо воображавати себи суетне надежде, кое неволю нашу много несноснију чине. —

Милошъ Поповичъ
Богослов Карловачки.

ХІНЕЗСКА ЗАГОНЕТКА,

Често се изъ сердца смићемо о стварма, кое се на Хінезскимъ морскимъ набрежіама догађаю, као и о начину, како окружна Чиновничества свогъ Владѣтеля предусретаю, и како овай ныима свое заповѣсти шилѣ. Али при томъ нетреба заборавити, да мы ово съ єднимъ таковимъ народомъ чинимо, кои є изъ многи призренія полакъ загонетка за найвећегъ мыслителя, пакъ юшть као таковий остатиће и Богъ зна докле. Само помыслимо на Державу, коя є више отъ хіляду мійла отъ насъ удалїна, у којој до 1600 варо-

та и варошица, 1190 градова, преко 2800 храмова [церквій], преко 2600 монастыра, пакъ у истомъ овомъ множеству и други разны и явны зданія, мостова, корыта (прокопа (канала), фабріка и рукоðлница има; кому помыслимо и то, да ова Держава у величини своій, читавой Еуропи башть много не уступа; и заиста могле бы се све велике Еуропейске Державе, као Шпанія, Французска, Нѣмачка, Італія, и оно юшти, што Еуропи припада, у ньой самой смѣстити: при овомъ далѣ не треба ни да заборавимо, да у великому и пространномъ овомъ Хінезскомъ Царству и 338 мільона людій обытаваю, више дакле, него што ій у цѣлой Еуропи има.

Но тко ће управо да зна, колико лідій тамо садъ обытава?

Вопросъ овай видисе истина природанъ быти; али зато опетъ може онъ лагко у Хійни штатістіческій прегледъ получить. Тамо на свакой кући виси по једна таблица, на којој су мужеви, — жене, — деца, — разна стока, као говеда, — овцы и т. д. изчислѣна и назначена. Свакимъ опредѣленымъ временомъ мора Домаћинъ све у дому живеће душе, такођеръ и притажаваюћу стоку точно изчислити, и на таблицы јий назначити, кое Чиновникъ кадъ поредъ куће прође и види, опетъ све запише у свою книгу: И будући да є једанъ сосѣдъ другога контрола, то се ништа не може претаити; него све се точно, и то лагко и съ много заштећенимъ временомъ дозна. Зато и ніе было Енглезима {тежко, да велико тако число у читавомъ царству Хінезскомъ обытаваюћи душа докуче: јербо цѣла Хіна раздѣлена є на 18 велики Привінција, съ коима, Генералгувернери или Віце — Кралѣви, у свакой по једанъ налазећи се, управљаю, и у свакой главной Гувернической вароши налазесе свеобщи штатістически прегледи, какови се кодъ наасъ само у найвоздѣланіемъ Державама видити могу. А безъ сумнѣ Престолный градъ Ієнингъ има и главный једанъ прегледъ отъ својо пр. вінціалны прегледа.

Овде се дакле дѣйствуете о оной Держави, коя по свима извѣстіяма више народа има, него икој друга Держава на свѣту, и то є юшти чудніе, што у Хіини нигдѣ нема таковы и толико пустыня какове се и колико видити могу у восточной Пруссіи, у Польской, Руссіи, Греческой и у Турскими Областима; него све є у ньой човеческомъ рукомъ и прилѣжаніемъ обѣдано и израђено. Земледѣліе є у Хіини у найболѣмъ цвѣту, Земледѣлацъ тамо се више почитуе и већма цѣни, него Терговацъ и Рукоðлацъ. Некій Царь именемъ Шинногъ који є Земледѣліе изнашао и завео, и данась се у Хійни светкуе и почитуе тако; као негда Осірісъ отъ стары Египтана; и изъ земледѣлногъ стана позванъ є быво Земледѣлацъ једанъ отъ самогъ Цара, који є више цѣніо и уважавао, него собствену свою дѣцу, на Фронъ Царства. Праздникъ Пролећа назвише Земледѣлцы; гдји участвую и назнатніи Чиновницы, светкую, на који празникъ и самъ Царь не далеко отъ Пекинга свагда съ плугомъ оре кое и сви Прінцеви чине; свакій сирѣћъ по неколико браздій пооре. Кадъ се узме, да се у Хійни већь више хіляда година Земледѣліе прилѣжно отправля, то се онда нимало неможемо чудити, што се у ньой никакова часть землѣ невоздѣлана неналази.

У нашој части света многи народи живе, који се између себе єзыкомъ и закономъ, нравима и обычаями, начиниа Управліенія и изображенія сасвимъ разликую. Каќо мало приличи Россіанинъ Шведу, овай Данцу, Данацъ Нѣмцу, Нѣмацъ Ноляку, Французу и т. д. Сви се ови врло мало међу собомъ любе и пазе, него се тако често mrзе, да кадъ се појави ратъ, то су онда найгори непріятельи. Напротивъ пакъ у Хіини толики мілліони душа чине једанъ единитий народъ, који једнимъ єзыкомъ говори, једне и исте Законе има, на једномъ стечењу изображенія стои, надъ коима само једанъ Князъ влада, и онъ є дакле найвећији Монархъ на земљи: јеръ премда є Россійска Область много већа и пространіја отъ Хінез



ске, али число жителя у цѣлой Россіи неизноси ни четверту часть Хінезскогъ.

(конацъ слѣдуе.)

ШКОЛСКА ВѢСТЬ.

Отъ стране кр. Верховногъ Школа нашегъ вѣроисповѣданія Надзирателства нала же се; да свакій Учитель и совершенній Препарать, кои жели кою Штацио Учительску придобити, или у кандідацію ставленіемъ быти, има свое прошенію или кандідаціи неотложно своя Школска Свидѣтелства, а особито Препарандско, приключити; вначе неће се на иѣга никаково призрѣніе узети.

МѢСТНЕ ВѢСТИ.

Србска Младежъ ученогъ реда у Пешти дала є 2. Фебруара у саали кодь Тигра Србскій Балъ, о комъ заиста са найвећимъ срдца и душе задовольствомъ рећи можемо, да га є сама чиста и племенита любовь къ народности произвела и къ срећноме концу привела на нынину честь и похвалу, а на радость и найвеће задовољство свю позваны Лица. Почетакъ є био око поль десетъ сати, и започетъ є са Србскимъ Маршомъ, будући въ права Србска забава била, а затимъ є одма Србска игра „Лепа Маџа“ слѣдовала. Али покрай свега сајногъ и великолѣпногъ украса, покрай лепа и невинна весела, найвећма є позорность и велику радость у целой Публицы породила наша народна, па зато свакомъ Србину мила и драга игра „Србско коло“, кое се три пута играло. Оно є сирће найпре предъ самимъ одморомъ играло; съ њимъ є на общту желю после одмора на ново весеље започело, пакъ найпосле є дично коло Србско крунисало и завршило целу ову сајну забаву Србску у саму белу Зору. Оно пакъ, што овой нашој и по себи дичной игри, юштъ већу дражесть и любкость, юштъ већу важностъ и похвалу кодъ свю на балу участвући лица задоби, было є то, што се лепе и красне, сваке славе и чести достойне миле Лепотице наше, драге Србкиње у иѣга радо ухватише, и на найвећу радость нашу, са веселимъ Младежи ускликомъ „живиле“, играше. И заиста немогу пропустити, да свима вообще овде участвовавшимъ Лепотицама Будимскимъ Пештанскаимъ и Св. Андрејскимъ одъ срдца искрено, као Србинъ милимъ Србкињама, вечиту захвалность не изјавимъ. Коло є сва три пута

нашъ славнопознатый живописацъ Србинъ Г. Јованъ Исајловић са таковомъ вештиномъ заводио, да є све до удивленія довое. — При игранию кола примѣти се дало, да су на овомъ балу страногъ Народа гости гдекои воли и желю имали, да у игранию кола Србскогъ участници буду; но на жалостъ и нашу и нынину не могоше желю свою испунити, јеръ нити су ову юначку, просту али и дивна свойства имаћу игру знали, нити прилику имали где такову научити. *)

Дружество є у балу овомъ сјайно было. У нѣму видосмо на нашу радость Славенска два знатна Мужа Г. Коллара и Г. Юрјевића; првый є као Славный Списатель, а другій као малогозаслуженый при Свеучилишту Пештанскомъ Права бывшій Професоръ, дично познать. Целомъ трајемъ Балу само мило-звучни Србски гласови и Србске речи дale су се чути. Само то једно юштъ примѣчавамо, да бы намъ мило-голије было, да є и редъ игре само Србскимъ а не и Мађарскимъ јзыкомъ штампанъ, будући є и по-зывъ само Србскимъ словима и јзыкомъ Србскимъ печатанъ Но ово некъ само као одъ Србина Србину речено буде. Некъ буде дакле Младежи Србской, кој изъ миле любови къ своме обычаю Правый Србский Балъ даде, лепа признательность; некъ се свагда свога држи, пакъ ћемо при постоянной воли заиста радостно попѣвати онда: „Тећ ће вода кудъ є и претекла, што ю мила Сербска сеја рекла.“ —

Милошъ.

Пешта. 3 Фебруаріа предъ вече около шестъ сатиј кренесе овде на Дунаву и горњи ледъ, кои є био за ступце новогъ моста запео, и ону ноћи савъ отиде: но сутра данъ по полдне нађе опеть ладанъ воздухъ, и данасть, то єсть 5. Фебруаріа освапуло є време ладно.

*) Немамо ли овде садъ довольно узрока браћо! да нашу Народну Игу, која по себи проста, малог юначкогъ духа у себи има, чрезъ вештогъ Играча дамо у редъ постоянный увести, да ю свакій странь лако и добро научити може? Немамо л' довольно узрока овде, да нашу свирку народногъ кола, која по себи просте али same милозвучне тонове садржи, на поте ставити дамо да се далѣ, и по страннымъ народима, кои ю радо, заиста слушају, разшири? Ели ово нужно и преко нужно, свакій некъ самъ разсуди! —

Скоротеча излази у седмицы 2 путь, Четверкомъ и Неделькомъ; цена му є како за овдашнѣ тако и за стране Предчисленике за поль године 4 фор. у сребру. Предчислитисе може на свакој ц. кр. Пошти, и у Пешти одъ Издавателя, у Ведемской улицы (Baſtei Gaffe №. 349.).

Издаватель Димитрій Јовановић.

У ПЕШТИ словима Баймоловимъ.